



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sacra Veterum Temporum Uti Et Evangelica, Ac
Apostolica Historia**

Steinhart, Franz

Ingolstadii, 1734

VD18 90104692

Sacra Evangelica Historia Christus Jesus, Rex Judæorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62332)

S A C R A
 Evangelica Historia
 Christus JESUS, Rex Judæorum.

Eodem anno exeunte Præside Syriæ Cyrino exiit edictum Cæsaris Augusti nomine, ut describeretur universa Judæa, omnibusque Judæis in singula capita certa pecunia imperata est pro imminente in Parthos, ut spergebatur, expeditione. Cunctis igitur Judæis proficiscentibus in urbes Tribubus suis assignatas, Ioseph quoque in viam se dedit cum Coniuge prægnante, atque adeo proxima partui, perrexitque in Bethlehem civitatem David, eò quod & ipse esset de domo & familia David. Verùm oppidum advenis ita jam erat occupatum, ut locus non esset, ubi diverteret. Quare coguntur intrare speluncam prope viam urbi conjunctam, in quam animalia, hominesque noctu muros subire prohibiti divertere solebant. Ubi dum sancti Coniuges hospitantur, vigesimo quinto Decembris media nocte divinus Filius ex Virgine nascitur, pannisque involutus substrato foeno in præsepio ligneo reponitur. Tanta Nativitas pastoribus, qui haud procul vigilabant, & custodiebant vigilias noctis super gregem suum, mox annuntiat per Angelum; multitudo verò cælestis militiæ, quæ Divinum comitabatur Legatum, eandem nobilissimo choro celebravit cantando: *Gloria in Excelsis DEO, & in terra pax hominibus.* Qui dum cœpta cantica in cælum transferunt, pastores Bethlehemum festinantes agnoverunt accepti nuntii veritatem, collustratique divino lumine DEum adorârunt, ac deinde quid audivissent, vidissentque sparsere in vulgus.

Ubi octavus à Christo nato dies illuxit, Calendis Januarii recisum est Divino Pueri præputium, ut se verum Abrahami filium profiteretur, idque factum fuerit Bethlehemi in aliqua domo, in quam dilabentibus paulatim advenis, Iosephus cum suis commigravit; simul ei nomen impositum est JESUS. Post aliquot exinde dies ex Arabia deserta, ubique Sabæ adjacentibus locis Reguli seu Dynastæ stella duce venere Ierosolymam, & recens natum Judæorum Regem quærentes Herodem ac Ierosolymam universam mirifice percurerunt. Congregati mox ab Herode Summi Sacerdotes, ac Scribæ populi, interrogatique, ubi Christus nasceretur, ex Michææ testimo-

Ab An. 3995.
 Sub finem
 Decembris,
 Christus nascitur in Bethlehem.
 Luc. 2. à v. 7.

Circumciditur & adoratur à Magis.
 Luc. 2. à v. 21.
 Mat. 2. à v. 1

nio responderunt, in oppido Bethlehem. Illuc itaque Magi perre-
xere duce, quæ Ierosolymis disparuerat, eadem stella, collustratique
diviniore luce in Infantiulo adoraverunt DEUM, myrrha hominem,
auro Regem, thure Conditorum suum contestati. Rogati quidem
sunt ab Herode, ut, cum adorassent natum Regem, ad se redirent.
At illi nunc in somnis id facere prohibiti per aliam viam reversi sunt
in Regionem suam, credente Herode, pudore id factum, quod non
invento, quem quærebant, spe sua, & vana observatione delusi
essent.

*Fugit in Egi-
ptum.
Luc. 2. v. 22.
Mac. 2. à v. 13.*
Elapsis aliis viginti septem diebus Maria cum Iosepho Ieroso-
lymam venit, tum ut Primogenitum suum ex lege redimeret, tum ut
ipsa legem puerperarum servaret. Quod dum præstat magna pau-
pertatis, demissionis, & obsequii significatione Simeon aliquis &
Anna prophetico afflata spiritu venientes in Templum, Matris & Filii
excellentiâ humana majorem attonito populo, qui circumstabat,
extollunt; huncque esse Messiam, qui redempturus esset Israël, non
obscurè significant. Quæ cum statim Ierosolymæ ubique vulgata
etiam ad Herodis aures venissent, *Suarez. t. 2. in 3. p. disp. 37. sect.
1.* tum verò delusum se à Magis intellexit; credensque Parentes
cum Filio rursus Bethlehemum esse reversos, illuc misit satellites,
qui pueros omnes intra biennium natos Bethlehemi & circa ejus vi-
ciniam occiderent, non dubitans inter occisos futurum, cujus unius
animam quærebat. At ille ex ejus savitia jam subductus erat; nam
peracta celebritate sacrificii & redemptionis Parentes cum Filio pri-
mò reversi sunt Nazarethum in patriam, deinde verò jubente Angelo
fugerunt in Ægyptum.

*Herodis
morbus in-
crudescentis.
Joh. 1. 2. de
belle c. 27.*

Interea morbo Herodis incrudescente in vulgus rumor sparsus
est, eum è vivis jam excessisse. Quod cum non pauci, qui id pridem
optaverant, facile crederent, orta seditio est propter auream magni
ponderis aquilam, quam Herodes supra majorem Templi portam
posuerat. Istud enim ad Idolorum cultum pertinere persuasi non
nulli juvenes pleno meridie inspectante populo in altum eluctati
aquilam securibus dejecerunt. At confestim advit Dux Regius cum
valida militum manu, populòque dissipato, quadraginta juvenes re-
sistere ausos comprehendit; quos postea Rex cum seditionis aucto-
ribus vivos comburi iussit; quòdque Pontifex ab hoc consi-
lio non alienus fuisse videretur deposito Mathiæ loazarum surro-
gavit.

Tum

Tum Ierichuntem, ac inde ultra Iordanem deportari voluit, ut, cum alia spes in Medicis non esset, calidis, quæ sibi fluunt, aquis curaretur. At res in dies deterior fiebat. Quare desperata salute Ierichuntem regressus est. Atque ut Iudæorum de sua morte gaudium aliquo luctu temperaret, habitantes circa Ierichuntem nobiliores Iudæos specie obsequii convenire iussit; Salomen sororem clam per omnia obtestatus, ut, quamprimum obiisset, cælata tantisper morte clausam in circo nobilium multitudinem immisso milite contrucidaret. Cùmque audivisset Antipatrum quoque filium in carcere de vicina sua morte exultantem, per satellitem quinque dies ante suam mortem iussit interfici. Demum autem vivum jam antea ac turpe cadaver turpiorem animam exhalavit, nemine in morte ejus lugente; nam Salome neglectis impiis iussis nobilitatem liberam dimisit.

Herodes moritur. An. 1997. Jos. l. 17. c. 8.

Scripterat in ultimis tabulis Successorem Archelaum natum majorem filium. Hic ergo justis patri persolutis Romam, ut ab Augusto confirmationem obtineret, ne mox statuit. Sed dum profectionem parat, fit seditio ab amicis eorum, quos propter aquilam auream Herodes supplicio affecerat; resque eò processit, ut cùm verbis placari nequirent, immisso exercitu ad tria millia circa Templum conciderentur. Compresso tumultu cum magno amicorum comitatu Romanam navigat; quò autem jam antea Iudæorum Legati pervenerant, postulantes à Cæsare, liceret sibi suis legibus sub Præside Romano potius vivere, quàm sub Rege, maximè Archelao, quem non minùs ac demortuum patrem multorum ac gravium criminum accusabant; cui postulationi accessere quoque Iudæorum octo ferè millia, qui tum Romæ habitabant. Cæsare maturè deliberata Regnum Iudææ partitus est inter tres, quos Herodes reliquit, filios, Archelaum, Philippum, & Herodem Antipam cognomine. Archelao mediam partem ditionis paternæ attribuit absque titulo tamen Regis. Alteram mediam partem inter duos ejus fratres divisit, & Tetrarchas esse voluit, Philippum quidem Trachonitidis, Herodem verò Galilææ.

Augustus Regnum Iudææ partitur inter tres filios Herodis. Jos. l. 16. c. 11. & 12. & l. 2. de bello c. 26 & 30.

Reversus Ierofolymam Archelaus intelligit se absente rursus excitam seditionem; compressam autem jam esse à Varo Syria Præsidente actis in crucem duobus ferè millibus Iudæorum. Ipse verò initium Principatus sui exorsus est à depositione Ioazari de Pontificatu, quem transtulit in ejus fratrem Eleazarum Simonis olim Pontificis filium.

Archelai mala gubernatio. l. 17. c. 11. de bello c. 24.

Quo

Quo brevì rursus deposito IESUM Pontificem esse iussit; at brevì post dignitatem rursus Ioazaro contulit. In reliqua populi gubernatione se non degenerem Herodis filium ostendit

Unde & Iosephus monitu Angeli rediens ex Ægypto in terram Israël cùm audiisset, post defunctum Herodem Archelaum regnare in Iudæa, *timuit illò ire, secessitque in Galilaam, & habitavit in Nazareth.*

Iosephus ex Ægypto redit in Galilaam.

Mat. 2. a. v. 19.

Augustus Archelaum in exilium mit.

l. 17. c. 12. & 13.

At demum Primates tum Iudæorum tum Samaritanorum tyrannidem Archelai ampliùs non ferentes, Romam profecti sunt, eumque apud Cæsarem accusarunt; qui etiam Romam ad dicendam causam accersitum relegavit Viennam in Gallia. Iudæa pars, quæ ipsi paruerat, Syriæ Provinciæ adjecta est, veluti Iudæi jam antea ab Augusto solenni Legatione postulaverant. Atque ita Iudæicus populus id consecutus est, ut non haberent Regem, nisi Cæsarem, Philippus & Herodes in sua quisque Terrarchia confirmati sunt.

Syriæ Præses simul Iudæam administrat.

Jof. 1. 18. c. 7. & 3. & l. 2. de bel. c. 7.

Archelai bona Syriæ Præses fisco addixit, & Ioazaro ab Archelao confirmato Annam in Pontificatu suffecit. Sub idem quoque tempus iussu Cæsaris per totam Syriam ac Iudæam censum seu facultates civium secundò jam descripsit, & in singula capita censum seu tributum exegit; cujus descriptionis occasione orta est seditio non levis à Iuda quodam Galilæo, qui adjuncto sibi Sadoco Phariseo negavit, populum DEI alium Dominum, quàm DEUM agnoscere debere; censum nihil esse aliud prædicans, quàm manifestam servitutis professionem, eum adeò Augusto solvendum non esse; habuitque Galilæus iste non paucos sectatores usque ad postrema Iudæici belli tempora. Hinc etiam Pharisei aliquando Christum tentantes seiscitati sunt, num dandum esset tributum Cæsari, quòd ea res per illa tempora variè jactaretur. Atque hanc opinionem suam, soli DEO, & non etiam sublimibus potestatibus parendum esse, tantà pertinaciâ tuebantur, ut nullis suppliciis de sententia abduci possent, justumque ideò Romanorum in se odium provocarent; quod deinde in Christianos quoque primis illis temporibus est derivatum, tanquam hæresis huius sectatores; quoniam & Christus & Apostoli ex Galilæa oriundi erant. Qui propterea sæpiùs in suis epistolis Christianos ad obedientiam Principibus debitam hortati sunt.

Christus invenitur di-

Christus interea duodecimum jam ætatis annum impleverat; qui cùm nunc Parentes pro more ad Festum Paschæ Ierosol.

Jerofolymana euntes comitaretur, ab iisdem amiffus, & triduo cum magno animi mœrore quæfitus, demum inventus est in Templo inter Doctores, eos interrogans, & ita respondens, ut omnes in admirationem sui raperet. Nazarethum reductus deinceps subditus Parentibus vixit. Atque ita latuit duodeviginti annos exemplo mirabili profundiffimæ demiffionis.

Augustus, cùm vivendo explèffet feptuaginta fex annos, Nolæ in Campania mortuus est incertum an naturali fato, an ficubus veneno illitis. Post quem Imperium ab univerfis ordinibus delatum fufcepit Tiberius, quem Augustus alio filio carens jam diu ante in filium adoptarat, pari que eum in Imperium poteflate confenfu Senatûs ornarat. Ab hoc in Judæam miffus est Valerius Gratus undecim deinceps annis Judææ Procurator, fei Præfes, qui adminiftrationis fuæ tempore tantum non fingulis annis Pontifices pro fuo arbitratu mutavit. Nam cùm in Judæam veniffet, Annam à fex annis Pontificem removit, & Ifmaëlem conftituit. Iste vix annum Pontificatum gelferat, ei fuffecit Eleazarum Annæ filium. Hoc iterum remoto Simonem Pontificem fecit. Sed & ifte Pontificatum cedere juffus est Caiphæ Annæ Pontificis Genero, quem feptendecim annos tenuit raro hoc tempore exemplo; quamquam mirum videri non debeat, Pontificatum ita fuiiffe turbatum, quoniam jam natus erat magnus ille Sacerdos & Pontifex, qui Aaronico Sacerdotio finem imponeret.

Herodes ut Tiberii gratiâ gauderet, exemplo Patris ad ripam Lacûs Genefareth urbem condidit, ac à Tiberii nomine Tiberiadem nominavit, ita exornatam ac privilegiis auctam, ut Imperatoris Romani nomine non indigna videretur, multique illuc incolæ confluerent. Nihilominus tamen anno fequente à Tiberio quatuor facile millia Judæorum Româ in Infulam Sardiniam relegati funt, ut ibi aëris gravitate conficerentur. Causa fuit, quod nobilem Romanam fceminam ad legem Judaicam amplectendam adduxiffent, & ne Romæ peregrina Religio latius ferperet.

Exactis in Judææ præfeftura undecim annis Valerius Gratus Romam revocatus est; indè que miffus Pontius Pilatus Procurator fei Præfes Judææ futurus. *S. Hier. in 24. c. Matth.* Qui cùm Jerofolymam intuliffet figna quædam, atque imagines, &

ſpuitans in Templo. Luc. 2. à v. 40.

An. 4074. Caiphæ ſic Pontifex. Joſ. 1. 18. c. 3.

Judæi Româ pelluntur. c. 4. & 5.

Pontius Pilatus Procurator in Judæam venit. c. 3. & 4.

Sacra Veterum Temp. Hiſtor.

Q9

ip.

ipsam Cæsaris imaginem in Templo posuisset, quod Judæis Idolatriam sapere, & ad legis suæ contumeliam factum esse videbatur, magnus excitatus est tumultus, adeò ut demum Pilatus cogeretur imagines amovere, ac Cæsaream remittere. Herodes verò Galilææ Tetrarcha Herodiadem Philippi fratris sui adhuc viventis uxorem duxit; postquam ea priorem Maritum sponte deseruit.

Joannes prædicare & baptizare incipit.

Mat. 3. à v. 1.

Mar. 1. à v. 1.

Luc. 3. à v. 1.

Anno Tiberii Cæsaris decimo quinto Joannes è deserto Judææ, in quo propè ab infantia hæctenus vixerat, prodiens juxta Jordanem cœpit prædicare pœnitentiam, ac Judæos confitentes peccata sua aquâ Jordanis abluere, ut paratiores ac puriores essent ad recipiendum Messiam. Inter quos ex omni Judæa confluentes videns multos Pharisæorum & Saducæorum, ad hos conversus *progenies viperarum*, aiebat, *quis demonstravit vobis fugere à ventura ira? facite ergo fructum dignum pœnitentia.* simul primum coram populo testimonium perhibuit de Christo post se venturo, qui baptizaturus eos esset non in aqua tantum, sed in Spiritu Sancto. Nec diu post illuc venit JESUS non tamen ut baptizaret, sed ut baptizaretur à Joanne; quod iste primò quidem facere recusavit; at ubi Christus institit dicens: *Decet nos implere omnem justitiam*, ab eodem in Jordane baptizatus est. Quo facto Spiritus Sanctus sub Columbæ specie, quis esset, ostendit; & ipse Pater æternus hunc esse Filium suum dilectum clara voce testatus est.

Christus in solitudinem secedit.

Mat. 4. à v. 1.

Mar. 1. à v. 12.

Luc. 4. à v. 1.

Christus verò eodem adhuc die secessit in solitudinem Judææ, in qua quadraginta dies sine cibo & potu transigens, se ad prædicationis & nostræ salutis opus accinxit. Quibus evolutis adest diabolus, ac esurientem triplici gulæ, confidentiæ, ac superbiæ tentatione aggreditur. Eo autem verbis ex sacra Scriptura petitis fugato, accessere boni Angeli, & ministrabant ei.

Assumit Discipulos.

Jo. 1. à v. 15.

Interim absente Christo Joannes præclarum rursus testimonium de eo dixit, non solum coram turbis, sed maxime coram Legatis, qui Jerosolyma missi erant sciscitatum, num ipse esset Christus, aut quis demum ipse esset? His enim interrogationibus sapienter usus, Legatis, qui erant Sacerdotes & Levitæ, & quidem Pharisei, simul iis, à quibus missi erant, Christum adhuc ignotum annuntiavit. Postridie ab hac legatione Christus ipse

ipse venit ad Joannem, qui dum ad se accederet, digito Eum demonstrans, dixit ad circumstantes; *Ecce Agnus DEI: ecce qui tollit peccatum mundi.* Altero die cum coram Andrea & alio Discipulo simile testimonium diceret, ejus occasione, cum illo altero Discipulo Andreas primùm, postea adductus ab eo Frater ipse Petrus, alique deinde duo Philippus & Nathanaël Christum agnoscere & sequi cœperunt.

Quibus comitibus profectus est in Cana Galilææ, ut invitatus interesset nuptiis ibi celebrandis; quibus ex Nazareth adfuit etiam Mater ipsius sine Josepho, qui, cum nulla hinc ejus mentio fiat, jam antea obierit. Hic porro insigne miraculum ac primum edidit copiosâ aquâ in vinum conversâ.

Inde venit in Capharnaum comitantibus Ipsum Matre, Fratribus, & Discipulis. Non autem diu ibi moratus est; nam instante Paschate ascendit Ierosolymam, ubi dum in Templo reperit vendentes boves, & oves, & columbas, omnes flagello eiecit, & Nummulariorum mensas subvertit, severè eos monens, ne Domum Patris sui faciant domum negotiationis. Postularunt Judæi, signo aliquo probaret, se istud legitima potestate facere, ac Christus nullum eis signum dedit, contentus suam mortem, & resurrectionem sub figura Templi destruendi, & reedificandi prænuntiâsse. Nihilominus eodem Paschæ tempore multamiracula edidit, *Jo. 3. à v. 1.* ob quæ multi crediderunt in Eum, ac inter eos Nicodemus Princeps Judæorum unus ex Pharisæis, & Magister in Israël; qui vi miraculorum motus venit ad Jesum nocte, & post longam de baptismo disputationem alia adhuc arcana ab Eo didicit fidei mysteria.

Exacto paschali tempore digressus est in alia Judææ loca; & cum ipse Joannem Baptistam, Petrum, & Virginem Matrem baptizasset; Petrus deinde reliquos Discipulos, & hi deinceps alios magno numero baptizârunt. Quod cum Pharisæi referrent Joanni in Ænon prope Jordanem baptizanti, Jesum scilicet plures Discipulos facere, & ab his plures baptizari, quàm à Joanne, & omnes venire ad illum, rursus præclarum & ultimum de Christo edidit testimonium. Post quod quasi officio Præcursoris jam defunctus, relicto Jordane Herodem adit Galilææ Tetrarcham, eumque liberè reprehendit tum ob alia scelera, tum maxime ob incestas cum uxore fratris sui nuptias; quod Herodias

Q. 9. 2.

Interesset nuptiis in Cana
Jo. 2. à v. 1.

Celebrat Pascha Ierosolymis.
Jo. 2. à v. 13.

Redit in Galilæam & Samaritanam convertit.
Jo. 3. à v. 22.

Mat. 14. à v. 5.
Mar. 6. à v. 17.
Luc. 3. à v. 19.

Mat. 4. 2v. 12.
Mar. 1. v. 14.
Luc. 4. v. 14.
Jo. 4. à v. 4.

diā intoleranter ferens non destitit, donec vir sanctus in custodia detruderetur. Jesus verò Judæam reliquit, & venit iterum in Galilæam. In itinere per Samariam transiens incidit extra urbem prope fontem Jacob in mulierem Samaritanam; quæcum diu collocutus, eam ac deinde alios non paucos Samaritanos biduum apud eos commoratus convertit, ut crederent, *quis hic est verè Salvator mundi.*

Sanat Reguli
filium.
Mat. 4. à v.
13.
Jo. 4. à v. 43.

Samariā digressus perrexit in Galilæam, ubi honorificè exceptus est ab iis, qui viderant, quæ fecerat in die festo Jerosolymis. Relictā deinde Nazareth in Canam divertit, ubi priorè anno fecerat aquam vinum, nunc autem Reguli sibi occurrentis filium ægrotantem, atque animam agentem sanavit absens. Ex quo factum, ut Regulus & tota ejus familia in Christum crederet.

Publicè concionatur, & mira patrat.
Mat. 4. 2v. 13.
Mar. 1. 2v. 14.
Luc. 4. à v. 37.

Inde venit Capharnaum maritimam in Galilæa urbem, quam deinceps habitationi suæ elegit; cœpitque nunc publicè convocatis ad audiendum populis concionari, & homines invitare ad penitentiam, denuntians propinquum esse Regnum Cœlorum. Neque uno tantum in loco verba fecit; sed circumibat totam Galilæam docens in Synagogis, & sanans omnem infirmitatem in populo. dumque fortè ambulat juxta mare Galilææ, assumpsit sibi concionum & miraculorum administratos Petrum, Andream, Jacobum & Ioannem Piscatores. Quibuscum Capharnaum reversus docuit in Synagogis Sabbatho cum stupore audientium, ibique dæmonem ex energumeno se annuntiantem iussit obmutescere, & exire de homine. *Mat. 8. à v. 14.* Sub id tempus Petri focus magnis febribus æstuabat; itaque Sabbatho egressus de Synagoga venit in domum Petri & Andree, vnique morbi omnem ita extinxit, ut illa mox ministrare posset discumbentibus. Eodem quoque vespere cum sol occidisset, afferrebantur ad januam domus, in qua erat, magno numero male habentes, quos curavit omnes indictò etiam dæmonibus de se silentio, quorum multos è corporibus tunc ejecit. Exacta in domo Petri ea nocte surgens valde diluculo abiit in desertum locum; unde præmissa ad Patrem oratione cœpit peragrarè universam Galilæam prædicans in synagogis, dæmonia ejiciens, & mira faciens per omnes vicos & civitates. Cumque fortè à multis undique turbis circumfunderetur, iussit eas ire trans fretum; Ipse verò è Petri navicula docebat turbas. Quo etiam tempore
Chri-

Christus aliquos reprehendit, quod non, ut oportebat, Eum relictis omnibus sequi vellent. *Luc. 9. à v. 57.* Tum quoque Petrus, Jacobus, & Joannes capturae piscium miraculo commoti in proposito Christo adhærendi mirifice confirmati sunt. *Luc. 5. à v. 1.*

Dum ad Gerasenos navigatur, ipso dormiente oritur gravis tempestas; quam autem mox sedavit. In Gerasenorum Regionem appulsus, liberavit duos obsessos à dæmonibus, qui deinde permissu Christi in gregem porcorum ingressi eos in profundum maris præcipientes dedere, quod videntes cives rogaverunt Eum, ut transiret à finibus eorum.

Reversus igitur Capharnaum civitatem suam, dum confluentes ex omni Castello Galilææ, & Judææ, & Jerusalem populos docet, ecce quatuor viri paralyticum in lecto jacentem afferunt; quem cum præ turba inferre non possent, per tectum domus funibus demiserunt, & posuerunt ante Jesum. Huic igitur prius peccata dimisit. Quod cum præsentibus aliqui Scribæ & Pharisei apud se blasphemiam arguerent, Jesus videns cogitationes eorum, ut ostenderet, se remittendi peccata potestatem habere, sanavit etiam corpore paralyticum, jussitque tollere grabatum suum cum admiratione omnium præsentium ac dicentium: *Quia vidimus mirabilia hodie.*

Paulò post Matthæus è telonio, quod prope Capharnaum erat, ad Apostolatam vocatò, in domo ipsius accumbentibus mensæ non paucis publicanis & peccatoribus cibum sumpsit; atque Scribas & Phariseos ob id murmurantes sapienter repressit, dicens: *Non est opus valentibus Medico, sed male habentibus.* Pari sapientia quæstionem, cur scilicet Joannis Discipulis jejunantibus Christi Discipuli non jejunarent, dissolvit; mirum scilicet non esse, quod præsentibus Sponsus non jejunent; futurum autem esse, ut & ipsi jejunent, ubi Sponsus ab eis ablatu fuerit. Qua occasione Jairus Archisynagogus Eum rogavit, ut veniret secum, & filia sua, quæ modò defuncta esset, imposita manu vitam redderet. Rediit itaque Capharnaum multà turbâ circumdatus, & postquam in itinere mulierem fluxu sanguinis laborantem, ac fimbriam vestis suæ tangentem sanavit, filiam quoque Archisynagogi ejecto mortuali apparatu revocavit ad vitam. Dum inde domum suam accedit, duo cæci Eum sequuntur clamantem.

Tempestatem sedat, & dæmones ejicit. *Mat. 8. v. 23. Mar. 4. à v. 35. Luc. 8. à v. 22. Mat. 9. à v. 1. Mar. 2. à v. 1. Luc. 5. à v. 27. Paralyticum sanat. Mat. 9. à v. 10. Mar. 2. à v. 1. Luc. 5. à v. 17.*

Matthæum è telonio vocat. & filiam Jairi ad vitam revocat. *Mat. 9. à v. 9. Mar. 2. à v. 14. Luc. 5. à v. 27.*

Q9 3

man-

mantes: Misere nostri Fili David. Igitur tactis eorum oculis eos illuminavit. Quibus vix domo egressis, hominem ex infesto dæmone mutum loqui fecit ejecto dæmone non sine blasphema Phariseorum calumnia dicentium: In Principe dæmoniorum ejicit dæmonia.

In Paschate
Paralyticum
38. annorum
sanat.
Jo. 5. à v. 1.

Inter hæc advenit dies festus Judæorum. Igitur ad celebrandum Pascha Dominus Jerosolyman ascendit. Quo tempore aliquando accedens piscinam probaticam, in quam è Templi atrio per canalem defluebat victimarum cruor, & in cujus aqua, suo tempore ab Angelo mota illico sanabantur ægri, paralyticum triginta octo annos jam ægrotum verbo curavit, jussitque tollere grabatum suum & ambulare. Quod quia fiebat in Sabbatho, Judæi offensi JESUM non tantum persequerentur, sed & quòd insuper Patrem suum diceret DEUM, quærebant Eum interficere.

Discipuli spi-
cas vellunt in
Sabbatho.
Sermo in
monte.
Mat. 23. à v. 1.
Mar. 2. à v.
23. & 3. à v. 1.
Luc. 6.

Rediens inde in Galilæam per sata, cum Discipuli spicas in Sabbatho vellerent, eos contra Phariseorum criminationes allato Davidis exemplo, rursus defendere debuit. alia verò die Sabbathi cum Synagogam ingressus aridam hominis manum sanitati restituisset, tum verò Pharisei majori adhuc invidia frementes cum Herodianis consilium inierunt, quomodo Eum perderent. JESUS autem cum Discipulis suis secessit ad mare Galilææ, multis undique turbis Eum sequentibus, quas docuit è navicula, ne comprimerent Eum, omnesque, quotquot habebant plagas, sanavit. Postea vicinum montem cum suis ascendit; cumque in oratione ibi pernoctasset, manè è Discipulorum numero duodecim Apostolos elegit. Secutus est Sermo Domini in eodem monte omnem penè evangelicam doctrinam continens. Nam primò quidem per octo capita exposuit, in quo sita esset vera mortalium felicitas. Deinde Discipulos suos voluit esse, quasi terræ salem & lucem mundi; Scribarum verò justitiam correxit, ac Decalogum perfectè observandum esse docuit. Eodem sermone alia Evangelica tum præcepta, tum perfectioris vitæ monita & consilia tradidit, circa vindictam scilicet, mutuum, proximi dilectionem: item alia circa orationem, jejunium, atque eleemosynam documenta: non temerè judicandum, nec omnia omnibus monita proponenda, orationem verò imprimis necessariam esse. Denique monuit angustam esse ad Beatitudinem

dinem viam, falsos Doctores evitandos, bonis operibus fidem probandam. Ubi de monte descendit, etiam turbas docuit in loco campestri, pleraque repetens, quæ in monte dixerat.

Hanc Christi sublimem doctrinam secuta sunt miracula. Nam rediens Capharnaum leprosum in via sanavit. Urbem ingressus Centurionis servulum paralytici liberavit. Ad portam civitatis Nain filium viduæ unicam à morte & propè à tumulo in vitam revocavit. Quæ, aliâque cum Joannes in vinculis audisset, misit Discipulos suos ad Jesum, ut coram intelligerent, & crederent, non alium expectandum, sed ipsum verè esse Messiam, opera ejus admiranda oculis suis videntes; nam præsentibus illis multos curavit à languoribus & plagis, & spiritibus malis, & cæcis multis donavit visum.

Non diu post conviva apud Simonem Phariseum mulieri peccatrici lacrymis pedes suos riganti & osculanti plenam peccatorum veniam, pacem ac sanitatem dedit, mirantibus, qui accumbebant, & intra se dicentibus: *Quis est hic, qui etiam peccata dimittit?* Deinde Capharnai hominem dæmonium habentem, ac simul cæcum & mutum curavit, ita ut loqueretur, & videret. Ad quæ cum Pharisei apud se dicerent: *In Belzeebub Principe dæmoniorum ejicit dæmonia*, eos confutavit hoc argumento: *Si Sathanas Sathanam ejicit, quomodo stabit regnum ejus?* petentibus verò quibusdam Scribis & Phariseis signum, non aliud generationi huic malæ & adulteræ datum iri respondit, nisi signum Jonæ Prophetæ, suam nempe resurrectionem. Simul gravibus verbis denunciavit ipsis judicii divini severitatem, quod ad exemplum Ninivitarum pœnitentiam, quæ ipsis à se prædicaretur, non agerent. In media hac concione mulier de turba extulit vocem in ejus Matrisque ipsius commendationem clamans: *Beatus venter qui te portavit, & ubera, qua susisti.* superveniente tum Matre & Cognatis ex Nazareth, ostendit, quàm carnali affinitati spirituales anteferebat, dicens: *Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in Cælis est, ipse meus frater & soror & Mater est.*

Eodem adhuc die ad littus maris Galilææ è navicula ad concurrentem omnibus ex locis populum sermonem habuit; in quo cœlestis doctrinæ excellentiam declaravit variis parabolis seminantis ac feminis in diversas terræ partes dissipati, zizaniorum,

Egros sanat.

Mar. 8. à v. 7.

Mar. 7. à v.

40.

Luc. 5. à v. 12.

Matt. 11. à v.

2.

Apud Simonem Phari-

seum pran-

det.

Luc. 7. à v. 36.

Mar. 12. à v.

22.

Mar. 3. à v.

23.

Luc. 11. à v.

14. & 7. à v.

2.

E navicula docet & in patriam suam concedit.

femi-

Mat. 13. à v. 1. feminis sensim crescentis, grani sinapis, frumenti, thesauri absconditi in agro, margaritæ, & sagenæ missæ in mare, quas parabolas ubi finiit, in Nazareth patriam suam concessit, & docuit in Synagoga mirantibus civibus, unde hanc sapientiam hausisset, dicebantque: *Nonne hic est filius Joseph? nonne Mater ejus dicitur Maria?* Cæterum quod perpauca ederet miracula propter eorum incredulitatem, apertèque diceret, quod nemo Propheta acceptus esset in patria sua; audientes hæc aliæque in Synagoga irâ repleti sunt, & ejecerunt illum extra civitatem, ductumque in montem voluerunt præcipitare.

Apostolos
per Galilæam
ad prædicandum
mittit.
Mat. 10. à v. 1.
& 11. à v. 6.
Mar. 6. à v. 7.
Luc. 9. à v. 1.

Aliquanto post Apostolos, cum prius saluberrimis monitis, ac documentis eos influxisset, & contra futuras persecuciones præmunivisset, binos misit ad prædicandum cum gratia & potestate miraculorum. Interea verò dum ipse etiam Dominus Galilææ vicos & civitates circuit, ac Discipuli in vineâ Domini fructus colligunt, Herodes Joannem Baptistam jussit in carcere occidi, non tam ob reprehensionem, quam ob stultam promissionem, quam fecerat filiæ Herodiadis coram se & convivis concinnè saltanti. Quo à Discipulis sepulto, cum denique fama miraculorum Christi etiam ad Herodem hætenus tum protectione Romana, tum bello Arabico distentum pervenisset, credidit Joannem à se interfectum nunc in Christo resurrexisse, & tanta opera patrare.

Quinque mil-
lia hominum
pascit in de-
serto.
Mat. 14. à v. 13.
Mar. 6. à v. 30.
Luc. 9. à v. 10.
Jo. 6. à v. 1.

Interea Apostoli à sua missione reversi sunt ad Christum, & renuntiârunt ei omnia, que egerant, & docuerant; cum quibus se mox trans mare Tiberiadis in desertum locum contulit quietis causâ. At nec ibi quiescere licuit; etsi enim ipse cum Discipulis in desertum venerit per navim; id tamen animadvertentes turbæ pedestri itinere illuc ingenti numero concurrerunt. Quos ubi vidit Jesus, *miseratus est super eos*, & cœpit illos docere multa de Regno DEI, & eos, qui curâ indigebant, sanavit. Inclinante autem die Discipulis pro tantæ multitudinis cænâ aliquâ in loco deserto sollicitis, jussit Dominus, omnes in certas turmas divisos in scæno discumbere; & quinque panibus, & duobus piscibus divinitus multiplicatis quinque millia virorum exceptis mulieribus & parvulis ita refecit, ut duodecim adhuc cophini fragmentorum ex panibus superessent. ob quod insigne miraculum cum turbæ cogitarent Eum regio honore affere-

cere, fugit Ipse in montem solus, jussis Discipulis per mare redire. Itaque hi navem conscendunt. Ecce autem cum densa jam nocte in medio mari jaçantur fluctibus, haud procul à navi ambulantem supra mare JESUM vident cum horrore, putantes phantasma esse. Mox autem voce Domini animati timorem posuere; & Petrus in mare desiliens ad ipsum, vix non ob modicam fidem demersus, per aquas accessit; quocum deinde JESUS navim ascendit, & illico cessante vento ad terram Genesareth cum Discipulis appulit. Ubi postquam morbidos contactu fimbriæ suæ sanavit, Capharnaum in suam civitatem rediit, quo etiam turbæ in deserto refectæ trajecto mari Tiberiadis pervenere.

Hic Synagogam ingressus easdem de quærendo deinceps pane cœlesti monuit. Ubi & de Incarnatione sua, ac Mysterio Eucharistiæ, quod post annum erat instituturus, prolixè disseruit cum offensione quidem multorum Discipulorum, qui propter hunc sermonem abierunt retro, & societatem JESU inconsultè deseruerunt.

Incidit quidem sub hoc tempus tertium Pascha, Christus tamen Jerosolymam non ascendit. Dum verò Galilæam perambulat Jerosolymis veniunt Pharisei, & quidam de Scribis, videntesque Christi Discipulos ilotis manibus manducare contra traditionem Seniorum, eos apud Ipsum accusarunt; qui autem hypocritas vicissim acriter reprehendit de supersticiosa manuum lotionem, impiisque eorum traditionibus.

Inde in fines Tyri & Sidonis profectus filiam mulieris gentilis à dæmonio liberavit. hinc per Sidonem ad mare Galilææ reversus surdum fecit audire, & mutum loqui. Deinde in montem ascendens sequentibus eum turbis, nec habentibus, quod manducarent, septem panibus & paucis pisciculis quatuor millia virorum extra parvulos & mulieres repetito miraculo saturavit. Dimissa verò turbâ ascendit in naviculam, & trajecto lacu venit in fines Magedan trans Jordanem. Hic Pharisei & Saducei Ipsum adeunt, tentantque petentes rursus signum de cœlo. At Christus illis respondit ut prius, non nisi de terra, signum videlicet Jonæ Prophetæ, eis ostendendum. Postea navigans Bezaidam, monuit Discipulos, ut à fermento Phariseorum & Saduceorum, hypocrisis scilicet & prava doctrina eorum, cautè se

De mysterio Eucharistiæ disserit. Jo. 6. à v. 22.

Discipulos contra Phariseos defendit. Mat. 15. à v. 1. Mar. 7. à v. 1. Jo. 7. v. 1.

Quatuor millia virorum septem panibus refecit. Matth. 15. à v. 21. Mar. 7. à v. 24. & 8. à v. 1.

Sacra Veterum Temp. Histor.

Rr

ca

custodiant. Bezaidæ verò cæcum altera vice impositis ipsi manibus ita illuminavit, ut primò quidem videret homines tanquam arbores ambulantes, deinde verò ut omnia clarè videret.

Filius Dei vi-
vi à Petro a-
gnosceitur.
Mar. 16. à v.
13.
Mar. 8. à v.
27.
Luc. 9. à v. 22.

Inde delatus in partes Cæsareæ Philippi, ubi Jor & Dan conjunctis aquis Jordanem efficiunt, scire petiit à Discipulis primò, quem alii homines Ipsum, deinde quem ipsi dicèrent; cum Petrus nobilem illam, celebratamque confessionem edidit, dicens: *Tu es Christus Filius DEI vivi.* Ob quam vicissim promisit Dominus, se ipsum facturum petram ac caput Ecclesiæ, & daturum ei claves Regni Cælorum. Postea Passionem suam ac Resurrectionem Discipulis primò prænuntiavit. Cui cum adversaretur Petrus, severè eum corripuit. Mox coram Discipulis & turbis docuit, opus esse, ut omnes, qui salvi esse cuperent, crucem suam ferant, & se sequantur.

In monte
Thabor ut
Sol splendet.
Mat. 17. à v.
1.
& 18. à v. 1.
Mar. 9. à v. 1.
Luc. 9. à v. 28.

Post aliquot dies Petrum, Jacobum & Joannem in montem Thabor deduxit, ubi elatus super terram instar Solis emicuit Moyse & Elia latus stipante, & cum Eo loquente; tribus verò Discipulis extra se raptis, Petro præcipuè, qui quidem loquebatur, at non sciebat, quid diceret. Descendens sequenti die de monte coram turba lunaticum sive dæmoniacum hominem curavit, ejecto spiritu immundo, quem antea Discipuli frustra ejicere tentarant. Moxque iterum Apostolis Passionem suam & Resurrectionem prænuntiat; qui sublime Redemptionis mysterium nondum capientes vehementer propterea afflicti sunt. Cum venisset Capharnaum, tributum statere in ore piscis invento pro se & Petro solvi jussit. Quæ causa fuit Discipulis, ut cum jam in via disputassent, quis eorum videretur esse major, nunc domi Magistrum adirent, & quærerent, quis major esset in Regno Cælorum. Eos autem Dominus de amanda potiùs humilitate erudivit, parvulo in medio eorum ipsis in exemplum proposito. Plura deinde de scandalo pusillorum disseruit, addens etiam sermonem de correctione fraterna, atque parabolam de servo debente decem millia talentorum, à quo Dominus propter inhumanitatem in conservum repetiit dimissum jam semel debitum. Quo tempore etiam Discipulis ligandi & solvendi potestatem communiavit, addiditque, quanta sit orationis efficacia, si plures consentiant, & aliquid petant à Patre.

Post

Post hæc appropinquante festo Tabernaculorum civitatem suam Capharnaüm & Galilæam, nunquam eam nisi post Resurrectionem suam revisurus, deseruit, profectusque est in Judæam & Jerosolymam non manifestè, sed quasi in occulto. In via cum vellet divertere in urbe Samariæ, admissus non est, eò quòd iter faceret Jerosolymam. Jacobus & Joannes illud agerrimè ferentes cœlesti igne fulminandos cives censuerunt. At Dominus immodicum eorum zelum compescuit. In eodem itinere decem leprosos mundavit, in quibus unus tantum, & quidem Samaritanus inventus est, qui rediret, & daret laudem DEO.

Inchoato interim Scenopegiæ festo cum Judæi Christum in Templo non viderent, quærebant: *ubi est ille?* erantque in varios de Ipso serfus divisi; quidam enim dicebant, *quia bonus est.* alii veò dicebant, *non: sed seducit turbas.* Tandem sub medium festorum dierum venit in Templum, & multa de se & de doctrina sua disseruit. Non omiserunt Principes & Pharisei hac occasione mittere satellites, qui Christo manus injicerent. At hi divino Ejus sermone absterriti reversi sunt ad Pontifices & Phariseos, à quibus increpiti, cur Eum non adduxissent, responderunt: *nunquam sic locutus est homo sicut hic homo.* At Pharisei, vulgo imperito tantum ita videri, non item aliis, *nunquid enim, aiebant, ex Principibus aliquis credidit in Eum aut ex Phariseis?* volebat tum etiam Nicodemus Princeps partes Christi propugnare; sed malè à Phariseis acceptus est dicentibus: *Nunquid & tu Galileus es? scrutare Scripturas, & vide, quia à Galilæa Propheta non surgit.*

Cum sub vesperam reversi essent unusquisque in domum suam, JESUS egressus est in montem Oliveti, & diluculo iterum venit in Templum. Dumque sedens docet populum, Scribæ & Pharisei statuunt in medio mulierem in adulterio deprehensam, ut ex Ejus sententia, quamcunque ferret, Ipsum accusandi captarent argumentum. At delusi sunt. Christus enim suspendit judicium, rogavitque, ut qui ex ipsis hujus criminis exors esset, primus in eam lapidem jaciat. Interim autem eorum crimina exarabat in pulvere, quæ cum legissent, & eorum essent conscii, unus post alium dilapsi Christum cum rea solum reliquerunt; quam proin, à nemine damnatam, & Ipse dimisit hoc solum monens. *Vade & jam amplius noli peccare.* Pergens docere in

Iter facit in
Judæam.
Mat. 19. v. 1.
Mar. 10. v. 1.
Luc. 9. à v. 51.
Jo. 7. à v. 1.

Templum
adit festo Ta-
bernaculo-
rum.
Jo. 7. à v. 14.

Docens in
Templo a-
dulteram li-
beram dimittit.
Jo. 8. a v. 1.

Templi gazophylacio palam dixit, se lucem mundi esse, principium, ac DEI Filium, in cruce exaltandum, se esse, antequam Abraham fieret. Propter quæ primò quidem cum Ipso tantum altercabantur Iudæi, demum autem *tulerunt lapides, ut jacerent in Eum.* *JESUS autem abscondit se, & exiit de Templo.*

Sanat ex-
cum à
nativitate.
Jo. 9.

Egressus vidit hominem ex- cum à nativitate. Cujus oculos ubi linivit luto, missum ad Natatoria Siloë videndi facultate donavit. Quod cum Sabbatho fieret, Pharisei Dominum de violato festo die criminantur; ex- cum verò, animosè de Christo differentem multis verbis vexant, ac denique foras ejiciunt. Quo audito JESUS, cum eum invenisset, credere in se docuit; Phariseis verò, qui circa Ipsum erant, ostendit, se Ecclesiæ ostium esse, verumque, legitimum, ac bonum Pastorem, qui animam suam dat pro ovibus suis.

Discipulos
mittit per
Judæam.
Luc. 10. à v. 1.

Et ut bonus Pastor plures semper oves colligeret, designavit Dominus Discipulos septuaginta duos, præceptisque ac monitis Apostolicis instructos misit per Judæam cum potestate prædicandi & curandi infirmos, sicut antea per Galilæam destinarat Apostolos. Ipse interim cum Apostolis in alia Judææ parte populum docuit, deplorans aliquando quarundam in Galilæa civitatum Betzaidæ, Corozain & Capharnaum impœnitentiam & incredulitatem post tot virtutes, quas in iis operatus esset: *quæ si factæ fuissent in Tyro & Sidone, in cilicio & cinere pœnitentiam egissent; aut si in Sodomis, fortè mansissent usque in hanc diem.* Reversos postea Discipulos atque exultantes, quod etiam dæmonia sibi habuissent subjèta, modestiæ admonuit, & felices prædicavit, laudans simul Patrem Cœlestem, quod fidei mysteria parvulis aperuerit.

Matt. 11.
à v. 20.

Divertit
apud Mar-
tham & Mag-
dalenam.
Luc. 10. a v.
25.

Dum iter per Judæam prosequitur, subdolè rogatur à quodam Legis perito, quid faciendo vitam æternam possidere posset? Cui Dominus proposuit dilectionis DEI & proximi mandatum; quis verò sit proximus, parabolâ illius, qui descendens in Jericho inciderat in latrones, explicavit. Veniens in Bethaniam hospitio exceptus est à Martha sorore Lazari & Mariæ, quæ dum sedens secus pedes Domini audiebat Verbum Illius, Martha sollicitè ministrante dixit Dominus, Mariam optimam partem elegisse.

Discipulos

Tum rogatus à Discipulis docuit eos orare; orandique per-
leve.

severentiam parabolâ amici, mediâ nocte panem importunè pe-
tentis, commendavit. Ad Pharisei postea prandium vocatus
superfluas Phariseorum lotiones ac præposteram munditiam va-
riâque vicia infectatus est, simul ipsis & Legis peritis minas in-
tentavit sæpius repetens *ve vobis*. Post hæc coram conferto
populo Discipulos denuò monet, ab hypocrisi Phariseorum ca-
veant: constantiam in fidei confessione etiam cum mortis peri-
culo commendat: impietatem ac blasphemiam in Spiritum San-
ctum damnat. interpellatus autem à quodam rogatusque: dic
fratri meo ut dividat mecum hæreditatem, occasionem sumpsit
dehortandi ab avaritia nimioque rerum temporalium studio:
hortatus autem est ad dandam eleemosynam tanquam thesau-
rum non deficientem in cœlis. eadem in concione parabolâ ser-
vorum, Dominum à nuptiis revertentem præstolantium, expo-
suit officium fidelis servi erga venturum Dominum. Prælati
quoque singulariter præcepit, ut munia sua tanquam fidi ac pru-
dentes Dispensatores obeant.

Dum hæc aliâque tractat, affertur nuntius de occisis quibusdam à Pilato Judææ Præsidente Galilæis; ex quo Dominus an-
sam accepit docendi, agendam in tempore pœnitentiam, nec
DEI abutendum patientiâ sub parabola ficulneæ; in quâ primò,
secundò, ac terciò annò Dominus quærens fructum & non inve-
niens jussit succidi illam. Pharisei ab aliquo tempore tacue-
rant, at nunc rursus murmurare incipiunt. quodam Sabbatho
docens in Synagoga mulierem octodecim jam annis inclinatam
erexerat; cum Archisynagogus indignans & conversus ad tur-
bas *sex, inquit, dies sunt, in quibus oportet operari: in his er-
go venite, & curamini, & non in die Sabbathi*. at JESUS eum
ac asseclas ipsius egregiè repressit dicens: *Hypocrite unusquis-
que vestram Sabbatho non solvit bovem suum aut asinum à præ-
seprio & ducit adquare? hanc autem filiam Abraham, quam al-
ligavit Sathanas, non oportuit solvi à vinculo isto die Sabba-
thi? qua cum diceret, erubescerent omnes adversarii ejus.*

Tum per similitudinem grani sinapis Regni Cœlorum am-
plitudinem ita declaravit, ut tamen angustam ad illud potam
aditumque esse diceret, & præter opinionem hominum multos
repulsam iri, qui videbantur admittendi, multosque admitten-
dos & recubituros in sinu Abraham, qui videbantur expellendi,

Rr 3

signi-

orare aliâque
docet.
Luc. 11. & 12.

Mulierem
inclinatam
erigit.
Luc. 13. 2 v. 6.

Docet por-
tam ad cœ-
lum esse an-
gustam.
Luc. 13. 2 v.

Luc. 13. 2 v.
18.

significans reprobationem Judæorum & vocationem Gentium, monitus à Pharisæis Herodem ipsi insidiari, voluit ut dicerent vulpi illi, se non ab ipso, sed occisum iri, uti alios Prophetas Jerosolymæ, super cujus proinde ingratitude & ventura delolatione lamentabatur.

Curat Hydropticum.
Luc. 14.

Non diu post invitatus ac mense accubens in domo Principis Phariseorum curavit Hydropticum Sabbatho presentibus aliis Pharisæis & Legisperitis; qui quidem observabant eum, at non poterant quippiam contra movere perturbati hoc argumento: *Cujus vestrum asinus aut bos in puteum cadet, & non continuo extrahet illum die Sabbathi?* Itaque Dominus sermone alio convertit, sciensque, quod in mentis primos accubitus eligerent, per parabolam invitatorum ad nuptias docuit eos humilitatem, hortatusque est, ut potius recumberent in novissimo loco. si vero ipsi alios invitarent, docuit eos misericordiam, hortans, ut pauperes, debiles, claudos & cæcæ os ad mensam vocarent præ iis, qui vices reddere possint. cumque discumbentium unus exclamaret: beatus, qui manducabit panem in Regno DEI, addidit & parabolam ejus, qui fecit cœnam magnam, ac, quibusdam, quorum unus villam, alter juga bouum emit, alius uxorem duxit, sese excusantibus domum suam replevit pauperibus, debilibus, cæcis & claudis; quâ parabolâ ostendit, impedimenta omnia salutis aternæ esse removenda. Tum iter faciens, cum videret sequentes se turbas multas, dixit, neminem posse esse suum Discipulum, qui se non abdicet rebus omnibus etiam propriæ vitæ amore, feratque crucem suam.

Exit de manibus Judæorum.
Jo. 10. v. 22.
Mat. 19. v. 1.
Mar. 10. v. 1.

Interim appropinquabat festum Encæniorum, quod hyeme Jerosolymis celebrari solebat mense Decembri per dies octo, veluti à Juda Machabæo ordinatum fuerat. Ad hoc igitur festum cum venisset Jesus, & ambularet in Templo in porticu Salomonis, circumsteterunt eum Judæi, & *quousque, ajebant, animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis palam.* respondit, id ex operibus suis sat notum esse; ipsos autem non credere, quod ex ovibus suis non sint. ut tamen postulationi eorum satisfaceret, etiam palam dixit, se ac Patrem unum esse DEum, cum illi sustulerunt lapides, ut quasi blasphemum obruerent, at ipse *exit de manibus eorum*, & venit in fines Judææ trans Jordanem in Bethabaram scilicet, ubi Joannes ante tres annos baptizarat; ibi-

ibique deinceps usque ad mensem Martium commoratus turbas confluentes docuit, & curavit, & *multi crediderunt in eum.*

Porro inter eos, qui illuc confluebant, erant peccatores & Publicani, quibuscum Dominus etiam manducabat. murmurantibus propterea de more Phariseis & Scribis, eis respondit tribus parabolis de ove perditâ, de drachma inventa, ac de filio prodigo; quâ ultimâ velut in speculo docuit, quàm accepta jucundaque sit DEO ac Cœlitibus peccatorum per pœnitentiam ad Patrem suum redeuntium conversio. Atque his parabolis superbiam quidem & invidiam ipsis ob oculos posuit; aliâ verò parabola de villico iniquitatis eorum quoque avaritiam redarguit, hortans simul ad eleemosynam faciendosque de mammona iniquitatis amicos. cum verò avari Pharisei de eleemosyna sic disputantem tantum irriderent, addidit historiam de divite Epulone ob inhumanitatem in Lazarum mendicum in inferis sepulto, & aquæ guttam clamorè inutili mendicante, qui misero micæ de mensa decedentes antea negaverat.

Secuta est cum Phariseis disputatio de Matrimonii indissolubilitate, cum Discipulis verò de continentia; in qua etiam ostendit Cœlibatum præstare Matrimonio. Deinde scandalum vitandum esse monuit, & proximo à peccato respicienti ignoscendum, etsi septies in die peccaverit in te. Tum, quanta sit efficacia fidei ostendit, & inutiles servos nos esse, tametsi fecerimus omnia, quæ præcepta sunt nobis. rogatus à Phariseis, *quando venit Regnum DEI?* reposuit, adventum suum ad Judicium repentinum fore atque inexpectatum, futuram tunc longè disparerem ab hujus vitæ statu hominum conditionem. concionatus quoque est de perseverantia orationis & humilitate in ea adhibenda; idque declaravit duabus parabolis unâ de iniquo Judice & vidua; alterâ de Publicano & Phariseo in Templo orantibus: quorum ille cum humilitate orans descendit justificatus præ isto, qui se & sua opera exaltaverat.

Alio tempore cum adducerentur parvuli, ut Christus eos tangeret, Discipuli verò eos admittete nollent, *finite*, inquit, *parvulos venire ad me, imponensque illis manus benedixit eos*, docuitque Regnum cœlestis humilium esse ac parvulorum. Non multò post Adolescens Princeps & Dives in media via occurrens

Cum peccatoribus & publicanis manducat.

Luc. 15. à v. 1.

Cum Phariseis disputat de Matrimonio.

Mat. 19. à v. 3.

Mar. 10. à v. 2.

Luc. 16.

à v. 18. & 17.

à v. 1. & 18.

à v. 1.

Docet, humilium esse Regnum Cœlorum.

Mat. 19. à v.

13.

Mar. 10. à v. 13. rens flexo ante Dominum genu *Magister bone, inquit, quid faciendo vitam aeternam possidebo?* cui JESUS: *serva mandata, reponente Juvene, se ea custodisse à juventute sua: JESUS intus cum dilexit eum, & dixit: unum tibi deest: vade, quacunque habes, vende & da pauperibus, & habebis thesaurum in Cælo.* At ille hoc audito *tristis abiit.* Christus verò ad Discipulos conversus *quàm difficulter, inquit, divites & confidentes in pecuniis salvantur!* Discipulis reliquis admirantibus & ad se murò dicentibus: *quis potest salvus fieri?* Petrus occasione utendum ratus: *Ecce nos ait, reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* respondit Dominus, omnes, qui reliquerint bona temporalia propter nomen suum, centuplum recepturos in hac vita, & post hanc vitam aeternam: ipsos insuper secum judicatos duodecim Tribus Israël. multos verò primos fore novissimos, & vice versa novissimos primos. quod ut ostenderet, narravit parabolam de patrefamilias conducente Operarios in vineam suam, è quibus novissimè vocati, scilicet Gentiles in Christum credentes præferuntur Judæis primùm vocatis.

In Bethania
Lazarum suscitavit, & fecerunt in urbem Ephrem.

Jo. 11. a. v. 1.

Interea in Bethania Lazarus frater Marthæ & Mariæ aegrotabat, ut de ejus salute sorores desperarent. Igitur trans Jordanem, ubi agebat Dominus, mittunt, qui morbum fratris nuntiet. Ille autem, qui non sanare aegrum, sed mortuum excitare cupiebat, biduum distulit profectionem. at interim Lazarus mortuus jam erat ac sepultus. quod dum Ipsi haud procul à Bethania refertur, ad ipsius tumulum deduci voluit, ibique quatrimum jam aeternitatem tribus verbis extraxit vivum, eumque sororibus reddidit. Quo insigni miraculo non pauci ex Judæis, qui officii causa venerant ad Mariam & Martham, crediderunt in JESUM. aliqui verò sine mora Jerosolymam ad Phariseos properarunt, referentes tam miraculum quàm multitudinem Judæorum, qui eo convicti sese Christo adjunxerunt. Pharisei attentà rei gravitate concilium convocandum esse judicaverunt. Porro istud Præsidente Summo Pontifice Jerosolymæ componebatur ex septuaginta Senioribus seu populi Senatoribus, ex viginti quatuor Principibus Sacerdotum. & ex Scribis sive Legis Doctoribus, inter quos alii erant Pharisei, alii Saducei. Dum Romani in Judæa rerum potiebantur, Concilium poterat quidem reum mortis pronuntiare, non autem quemquam morte afficere, quod per-

tinebat ad Præsidentem seu Procuratorem Romanum. Congregati igitur *quid facimus*, inquit, *quia hic homo multa signa facit? si dimittimus eum sic: omnes credent in eum.* Demum de sententia Caiphæ Pontificis decretum est, Christum esse è medio tollendum, ne tota gens pereat, & edictum, ut si quis sciret, ubi esset, indicaret ipsis, ut apprehenderent eum. at JESUS è Bethania se subduxit & secessit in civitatem Ephrem septem ferè horis Jerosolymâ distantem, ibique morabatur cum Discipulis suis, donec à Patre cœlesti præfinitum & Paschale tempus adesset.

Tum verò assumptis secretò duodecim Apostolis se dat in viam Jerosolymam versùs, inter eundem aperiens ipsis, quæ sibi eventura essent, tradendum nempe se Principibus Sacerdotum & Scribis & Senioribus, & damnandum morte, & tradendum gentibus: illudendum, conspuendum, flagellandum, interficiendum, & tertiâ die resurrecturum. Quæ quidem præ stupore illi adeò non intelligebant, ut duo ex ipsis Jacobus & Joannes tum longè aliud cogitantes per Matrem suam ambitiosè primas in Regno Christi sedes postularent. In eodem itinere antequam ingrederetur Jericho, cœcum illuminavit. Urbem verò ingressus Zachæum Principem Publicanorum in ejus aëdibus divertens convertit. urbe inter turbam multam egressus duobus cœcis oculos aperuit. Interim Apostoli Regnum DEI, quod temporale suspicabantur, Jerosolymâ, ad quam semper propjùs accedebant, brevi manifestatum iri sperabant. unde Dominus in via eis de homine nobili in Regionem longinquam ad accipiendum sibi Regnum abeunte, & interim servis suis talenta ad negotiandum dante parabolam narravit.

At demum ante sex dies Paschæ feriâ nimirum sextâ cum Apostolis sub vesperam venit in Bethaniam oppidum Jerosolymâ distans quasi stadiis quindecim. eâ nocte exceptus est à Lazaro, postero autem die Sabbathi cœnavit in domo Simonis quondam leprosi. Lazarus unus erat è discumbentibus. Martha ministrabat. Maria verò alterâ jam vice unxit pretioso unguento pedes JESU, & quod superfuit, effudit super caput ejus. Judâ propterea quasi ob prodigiam murmurante aliisque etiam Apostolis illius exemplo commotis, Christus defendit mulieris factum laudavitque, quo prævenisset ungere corpus suum in sepulturam. De hac cœna ubi vicinâ innotuit, multi eò con-

Redit Jerosolymam.
Mat. 20. à v. 17.
Mar. 10. à v. 32.
Luc. 19. à v. 31. & 19. à v. 10.

Magdalena Christi pedes ungit.
Mat. 26. à v. 6.
Mar. 14. à v. 3.
Jo. 12. à v. 10.

fluxerunt non propter JESUM tantum, sed ut Lazarum viderent suscitatum à mortuis, quem ideò Principes Sacerdorum interficere cogitârunt.

Famâ autem etiam Jerosolymam delatâ, ac per totam urbem vulgatâ, Christum esse in Bethania, venturumque ad diem festum, postero die populus ei cum ramis palmarum occurrit, ac ipse à bello insidias per viam frondibus & vestimentis stratum Jerusalem pompâ Jerosolymam iter fecit plurimâ turbâ circumfusâ ac clamante: *Hosanna, Benedictus qui venit in nomine Domini Rex Israël.* Inter lætos hos populi clamores appropinquans Jerosolymæ ipse flevit super illam prævidens ipsius ruinam, nec mansurum lapidem super lapidem, cum verò intraret Jerosolymam, gratulabunda JESU Prophetâ à Nazareth commota est universa civitas; Pharisæis inter hæc frementibus ac ad se mutuo dicentibus: *videtis quia nihil proficimus: ecce mundus totus post eum abiit.*

Ipse verò rectâ viâ Templum ascendit, ubi cæcos & claudos sanavit, pueris interim in Templo cantare non cessantibus: *Hosanna Filio David:* indignati sunt Principes Sacerdotum & Scribæ, contra quos ut pueros defenderet Dominus, *an non, inquit, legistis, quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem?* aderant tum in atrio gentium quidam etiam Gentiles, qui cum JESUM videre cuperent, monitus à Philippo Dominus dixit: *Venit hora, ut clarificetur filius hominis; ac postea coram gentilibus imminentem mortem suam & fructum ex ea in salutem omnium hominum oriturum prædicat; cujus verba tum etiam vox è Cælo ad Ipsum delata confirmavit audiente totâ turbâ, post brevem deinde cum turba de morte sua disputationem cum jam vespera esset, rediit in Bethaniam cum duodecim*

Alterâ die, feriâ nempe secundâ, revertitur Jerosolymam, in via esuriens ficulneam accessit, nihil autem in eâ inveniens præter folia maledictione arborem arefecit. Templum ingressus ementes & vendentes pro Paschate victimas rursus è Templi atrio ejecit exprobrans eis, quòd Domum DEI & orationis fecissent speluncam latronum, postea verba fecit ad confluentem populum; hoc enim tempore erat quotidie docens in templo, & cum vespera facta esset, egrediebatur de Civitate in montem, scilicet

Triumphans
Jerosolymam
ingreditur.
Mat. 21. à v. 1.
Mar. 11. à v.
1.
Luc. 19. à v.
29.
Jo. 12. à v. 12.

Clarificatur
in Templo.
Mat. 21. à v.
14.
Mar. 11. à v.
11.
Jo. 12. à v. 20.

Ementes &
vendentes è
templo ejecit.
Mat. 21. à v.
12.
Mar. 11. à v.
12.
Luc. 19. à v.
45.

scilicet Oliveti; nam ut Lucas ait c. 21. v. 37. *erat diebus docens in templo: noctibus verò exiens morabatur in monte, qui vocatur Oliveti.*

Feriâ terciâ manè redeuntes Jerosolyman Apostoli in via advertunt ficulneam à radicibus arefactam. quod cum miraretur Petrus, docuit Dominus, quanta vis esset fidei & orationis, ita ut illâ etiam montes è terra transferantur in mare, hac verò, quidquid petitur, obtineatur. ubi venit in templum & populum docuit, circumsteterunt eum Principes Sacerdotum, Scribæ & Seniores populi quærentes, qua potestate hæc faceret, ejiceret scilicet vendentes de templo, permitteret sibi à turbis acclamari &c. at Dominus ipsis os obstruxit istud interrogans: an Baptismus Joannis de Cælo fuerit an ex hominibus? ad quod cum respondere timentes dicerent: nescimus; JESUS, *neque ego, ajebat, dico vobis, in qua potestate hæc facio.* addidit etiam parabolam hominis, qui habebat duos filios, quorum alter verbo inobediens fuit & dixit: nolo ire in vineam, & tamen postea abiit: alter autem inobediens fuit facto, dixit enim: eo, & non ivit. Huic subjungit parabolam de Patrefamilias locante vineam Agricolis, qui non tantum servos Domini malè tractârunt, sed & filium ejecerunt extra vineam & occiderunt. quibus cum se perstrictos sentirent, voluerunt in eum manus mittere, sed populi metu abstinerunt; nam universâ turba mirabatur super doctrinâ ejus.

Tertiam parabolam adjecit de homine Rege, qui fecit filio suo nuptias. ad quas cum invitati nolissent venire, loco eorum obvios quosque per servos suos convocari jussit, donec impletæ sunt nuptiæ discumbentium inter quos autem unus, qui non habebat vestem nuptialem, missus est in tenebras exteriores; quâ parabolâ Dominus indicare voluit, reprobationem Judæorum & vocationem gentium: addens in fine: multi sunt vocati, pauci verò electi.

Inter hæc Pharisei odio flagrantés cum Herodianis consili-um inierunt illaqueandi Christum captiosis quæstionibus, ut sic populo etiam ipso probante possent apprehendere & tenere eum. primò ergò nequiter quærunt, liceatne census dare Cæsari an non? ad quod Dominus ita respondit, ut confusi abirent. Post hos Sadducæi de resurrectione mortuorum, & quid de septem

Duabus parabolis Judæos perstringit. Mat. 21. à v. 20. Mar. 11. à v. 20. & 12. à v. 1. Luc. 20. à v. 10.

Parabola de homine Rege. Mat. 22. à v. 1. Mar. 12. à v. 13. Luc. 20. à v. 20.

Varias quæstiones dissolvit. Mat. 22. à v. 15. Mar. 12. à v. 13. Luc. 20. à v. 20.

fratribus unius uxoris viris post hanc vitam futurum sit, quæstionem afferunt. quam Dominus ita dissolvit, ut dicerent: *Magister benè dixisti.* Pharisei audientes, quòd silentium impolisset Sadducæis, rursus adsunt, & unus ex eis Legis Doctor tentans eum de magno Legis mandato interrogat. quo explicato hæc à Scriba Dominus verba expressit: *benè, Magister, in veritate dixisti.* Tum verò vicissim Christus petiit à congregatis Phariseis, sibi quoque responderent, ac dicerent, cujus filius esset Christus? cui quæstioni cum Incarnationis divinæ ignari satisfacere nequirent, *non ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.*

Phariseorum
vitia detegit.
Mat. 23. à v.
85.

At sic desperatam videns Phariseorum correctionem oratione ad turbas & ad Discipulos suos conversa hortatus est, ut Scribarum & Phariseorum doctrinam quidem & præcepta sequantur, nequaquam verò vitia eorum & mores depravatos; ut qui dicunt & non faciunt: imponunt onera gràvia in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea movere; volunt ambulare in stolis, amant salutationes in foro, & vocari Magister: amant primas Cathedras in Synagogis, primos discubitus in conviviiis, devorant domos viduarum sub obtentu proluxæ orationis. Tum in ipsos Scribas & Phariseos severiori, quàm unquam, objurgatione invecus octies eis maledictionem leuæ interminatus est; nempe, quòd claudant Regnum Cælorum ante homines: quòd comedant domos viduarum: quòd, dum faciunt unum Profelythum, faciant eum filium gehennæ: quòd juramentum per templum, altare, vel Cælum pro nullo habeant: quòd graviora legis negligant, leviora sectentur, cum tamen oporteat hæc facere & illa non omittere: quòd mudent quod deforis est, intus autem sint pleni rapina & immunditia: quòd similes sint sepulchris dealbatis, appareantque foris justis, intus autem pleni sint hypocrisis & iniquitate. demum quòd exemplo Patrum suorum missos ad se prophetas occidant, crucifigant, flagellent in Synagogis & persequantur de Civitate in Civitatem. Ita quidem in Phariseos & Scribas; erga Jerosolymitanos Cives autem ad extremum Invektivæ commiserationem ostendit, quòd paternam suam erga ipsos solitudinem neglexerint ad suam ruinam. Videns postea inter alios dona sua offerentes mittentesque in Gazophylacium pauperem viduam, quæ injiciebat duo

solu.

solumodò minuta, eam plus omnibus dedisse discipulis affirmavit. Marc. 12. à v. 41. Luc. 21. à v. 1.

Tandem egressus de templo dum pergit cum duodecim in montem Oliveti, respicientibus Apostolis in via & magnificentiam templi admirantibus, luctuosam tam templi quam urbis everisionem eis prædixit. ubi verò in montem Oliveti pervenit, Apostolis tantæ cladis tempus & signa scire cupientibus, sedens longum de futurâ Judæorum calamitate tanquam figurâ rem figuratam res nempe Justorum adversas, usque ad finem mundi significante, de secundo suo ad Judicium adventu, de Antichristo, rebûsque novissimis sermonem instituit. Et primò quidem signa prævia & communia excidio urbis & orbis universi exposuit, deinde attulit signa propria everisionis Jerosolymæ, monens Pseudo-Prophetis non habendam fidem. tertio signa propria excidii orbis, & extremi Judicii prænuntiavit, inferens inde vigilandum esse omnibus in hac vita, maximè autem viris Apostolicis & Ecclesiæ Prælati, ne dies Illa quasi dormitantes imparatos obruat. atque hanc vigilandi necessitatem tum parabolâ de decem Virginibus tum alterâ de distributis à Domino inter servos suos talentis ostendit. demum quàm severum judicium facturus, quàmque sententiam pro bonis & contra improbos sit laturus, apertissima oratione pronuntiavit.

Hos sermones omnes cum consumasset, denunciavit Discipulis, post biduum fore Pascha seque traditum iri Judæis ut crucifigeretur. Porro per duas has ferias mansit in Bethania neque ultra ad docendum in templum ascendit. Interim autem feriâ quartâ in atrium Summi Pontificis Cajphæ Principes Sacerdotum Scribæ & Seniores convocati consultarunt, *quomodo Jesum dolo tenerent & occiderent*. Hujus conventus & Consilii non ignarus unus de duodecim, in quem Satanas intraverat, Judas Jerosolymam petiit, suamque Principibus Sacerdotum ad id operam pro pretio obtulit. Læti tam idoneo proditore triginta argenteos sive siclos ei constituunt. *quibus contentus quarebat opportunitatem, ut traderet illum sine turbis*.

Feriâ quintâ, quâ ob decimam quartam Lunæ mensis Nisan comedendus erat Agnus Paschalis, Dominus Jerosolymam misit Petrum & Joannem, ut Agnum, panes azymos, aliâque pararent in Cœnaculo, quod grande ac stratum Civium aliquis ac Domi-

Sermonem
habet de re-
bus novissi-
mis.
Mat. 24. &
25. à v. 1.
Mar. 13. à v. 1.
Luc. 21. à v. 5.

Venditur à
Juda.
Mat. 26. à v.
1. ad 6. & à
v. 14. ad 17.
Mar. 14. à v.
1. ad 3. & à
v. 10. ad 22.
Luc. 22. à v. 1.
ad 7.

Agnum Pa-
schalem edit.
Mat. 26. à v.
17.

Mar. 14. à v.
12.

Luc. 22. à v. 7.

Mat. 26. à v.

25. ad 36.

Mar. 14. à v.

18. ad 32.

Luc. 22. à v.

17. ad 39.

Jo. 13. à v. 1.

Eucharistiam

instituit.

nus Domûs, ipsis descriptæ, in hunc finem oblaturus esset, quod cum illi exactè fecissent, vespere facto cum duodecim venit Jerosolymam. Igitur Agnum tanquam Paterfamilias prius sacrificavit, eoque mox affato, post Solis occasum discumbens cum duodecim Pascha comedendo Agnum celebravit.

Post esum Agni figuræ veritatem sufficere volens & magnum Eucharistiæ mysterium instituere, turrexit à Cœna, politisque vestimentis ac missâ in pelvim aquâ lavit pedes Discipulorum, & linteo, quo erat præcinctus, extersit, quo humilitatis & charitatis exemplo tradito, simulque indicata puritate animi, quacum sumenda esset Eucharistia, eam solennibus verbis conficit, consecrat, distribuitque omnibus discumbentibus, præcipiens, ut in posterum idem in sui memoriam facerent, quo sacro epulo peracto cœnare pergens se traditum iri Judæis affirmat ab uno, qui secum mensæ acumberet, singulis de se sollicitis illum soli Joanni, intinctum panem Judæ præbendô, indicavit, qui mox acceptâ buccellâ à cœnaculo & Apostolorum Collegio obstinata mente discessit plena jam nocte; reliquis Apostolis, quid ageretur, non advertentibus; & rursus, quod Christus post Judæ abitum se clarificatum esse & adhuc clarificatum iri diceret, importunè de Primatu & quis eorum videretur esse major, super mensam contendentibus. quam autem disputacionem propositâ suâ humilitate, qua inter eos esset, sicut qui ministrat, discussit; addiditque communi ipsos omnes honore judicatos secum duodecim Tribus Israël, sessurosque deinde super mensam suam in Regno suo. postea de suo discessu sermonem inferens *Filioli*, inquit, *adhuc modicum vobiscum sum*, novumque eis mutua dilectionis mandatum dedit. Petro scire volente, quò vaderet; nec ipsum, nec cæteros nunc quidem secum venire posse respondit. urgente autem Petro, quare non se plane paratum cum Ipso & in carcerem & in mortem ire; ipsi apertis verbis prædixit, se ea adhuc nocte, antequam gallus bis cantaret, ter ab ipso negatum iri.

Confirmat
Apostolos &
pro his Patrem
rogat.

Jo. c. 14. c. 15.
c. 16. c. 17.

Quo dicto cum Petrus, & cæteri decem, qui eadem cum Petro pollicebantur animosè, vehementer perturbarentur, intulit sermonem longum ad eos consolandos, & contra imminens crucis scandalum confirmandos; quem denique terminavit his verbis: *In mundo pressuram habebitis: sed confidite, ego vici*

mun.

mundum. Sublevatis deinde in Cœlum oculis orationem habuit ad Patrem, quâ suos illi commendavit, ut ab eo protegan- tur, & sanctificentur. Nec pro eis tantum rogavit, sed & pro iis, qui deinceps per ipsorum prædicationem in Ipsum erant cre- dituri.

Demum hymno gratiarum actionis dicto domo, in quâ cœ- natum fuerat, & civitate egressus, relictis trans torrentem Ce- dron in villa Gethsemani reliquit Apostolis cum Petro, Jacobo, & Joanne ad montem Oliveti pro more perrexit. Hic comiti- bus orare jussis, at mox præ tristitia dormientibus, Ipse, quantum est jactus lapidis, progreditur; positisque humi genibus, ac de- mum procidens in faciem suam super terram, tristitia, pavore, radio mirum in modum afflictus, semel, iterum, tertio orat, ut transeat ab Ipso calix amarissimæ Passionis. Apparuit Illi qui- dem Angelus de Cœlo confortans Eum, in hac tamen agonia *factus est sudor ejus, sicut gutta sanguinis decurrentis in ter- ram.* Interim tres Discipuli dormiebant, quos tamen secum vigilare voluerat, & orare, ut non intrarent in tentationem, ita enim dormientes primò, ac secundò eos accedens invenit. cum autem nunc tertio ab oratione venisset ad eos, ecce adventat Judæ Ductore Tribunus cum cohorte militari & Ministris Ju- dxorum.

Ex osculo Judæ agnoverunt quidem JESUM; at cum con- tra eos progredederetur, rogans, quem quærent, ad unum pro- sternuntur omnes in terram. Mox autem verbo eos erigit, luis- que abire permittis, sui capiendi potestatem facit. capitur ergo, frustra que resistente Petro ligatus ac per torrentem Cedron re- ductus Jerosolymam ingenti tumultu à furentibus trahitur. ac primò quidem per noctis tenebras honoris & gratulationis cau- sâ captivus ducitur ad Annam, unum ex Principibus Sacerdo- tum, & Socerum Caiphæ; inde ad ipsum Pontificem, in cujus domo Principes Sacerdotum, Scribæ & Seniores congregati erant. Hic coram omni Concilio à Summo Pontifice interro- gatur de Discipulis & doctrina sua; à villi servo percutitur; à fallis testibus accusatur; à Pontifice per DEUM vivum adjura- tur; ut dicat, an sit Christus Filius DEI; blasphemus, ac reus mortis per tumultum proclamatur. Latâ iniquissimâ sententiâ solutoque Concilio per reliquum noctis tempus usque ad pri- mam

Christi in horto agonis.
Mat. 26. à v.
30. ad 48.
Mar. 14. à v.
26. ad 44.
Luc. 22. à v.
39. ad 48.
Jo. 18. à v. 1.
ad 4.

Capitur & du- citur primò ad Annam, deinde ad Caipham.
Mat. 26. à v.
48.
Mar. 14. à v.
44.
Luc. 22. à v.
48.
Jo. 18. à v. 4.
ad 28.

nam diei horam a satellitibus indignissimis tractatur modis, illuditur, conspuitur, colaphis palmisque velatâ facie percussus rogatur insolentissimè; *prophetiza nobis Chryste, quis est qui te percussit; & alia multa blasphemantes dicebant in eum.* Interea Petrus ter Dominum in atrio Pontificis negavit, & primum ad secundum galli cantum respicit aspectu Domini tactus; tunc enim egressus foras flevit amarè.

Nunc ad Prætorium.
Mat. 27. à v. 1. ad 11.
Maa. 15. v. 1.
Luc. 22. à v. 66. & c. 23.
v. 1.

Primâ luce feriæ sextæ, quæ erat primus dies Azymorum seu Solemnitatis Paschalis, rursum in domo Pontificis adsunt omnes Principes Sacerdotum cum Senioribus & Scribis & universo Concilio, ut JESUM, quem nocte jam mortis reum pronuntiârunt, nunc morti traderent. Iterum ergo coram Concilio, an Christus & Filius DEI esset, interrogatus cum diceret, *quia ego sum*, illi satis se instructos rati ad accusandum eum apud Pilatum, vinctum ad Prætorium seu ad domum ipsius adduxerunt; quod videns Judas, conscientiam sceleris victus argenteis triginta unâ cum spe salutis in Templum abjectis, laqueo infelicem vitam clausit.

Mittitur ad Herodem, & reducit ad Pilatum.
Mat. 27. à v. 31.
Mat. 15. à v. 2.
Luc. 23. à v. 2.
Jo. 18. à v. 28.

Ubi ad Prætorium perventum est, JESUS quidem ductus est intrò, Principes autem Sacerdotum, Scribæ & Seniores cum reliqua Judæorum turba ante fores manserunt, ne ex ingressu domus Gentilis immundi postea non possent cibis Paschalibus vesci. Exiit ergo Pilatus ad eos foras, auditurus accusationis capita. Illi tribus maximè criminibus Christum onerant. *Hunc invenimus, ajunt, subvertentem gentem nostram; & prohibentem tributa dare Casari, & dicentem se Christum Regem esse.* His auditis regressus in Prætorium Pilatus stante coram se JESU illud præcipuè urgebat, an Rex esset? ad quod respondit, omnino se Regem esse: cæterum Regnum suum non esse de hoc mundo. Facile intellexit Pilatus innocentem esse Christum. iterum ergò prodivit ad Judæos, nullumque à se in accusato crimen deprehendi palam dixit. Illi contra: *commovet populum, docens per universam Judæam, incipiens à Galilea usque huc.* Galilæam audiens quæsit, num Galilæus & de Herodis potestate esset; cumque id circumstantes affirmâssent, misit Christum ad Herodem, qui & ipse Jerosolymis erat illis diebus; ut sic ipsum liberaret, vel certè se ab hac causa expediret. Herodes interrogabat quidem ipsum multis sermonibus, & Principes Sacerdotum ac Scri-

Scribz constanter accusabant; at neque ad Illius interrogata, neque ad horum accusationes quicquam respondit; ut denique quali amens propter silentium contemptus & veste alba indutus ab Herode ad Pilatum remitteretur, qui isto erga Herodem officio id saltem consecutus est, ut ipsi, antea inimico, reconciliaretur.

Reductus ad Prætorium à Principibus Sacerdotum, & Senioribus denuò accusatur in multis, à Pilato verò urgetur, ut ad tanta ipsi objecta crimina respondeat. sed nec Præsidi nec acculatoribus respondit ad ullum verbum, ita ut miraretur Præses vehementer, Sciensque quòd per invidiam tradidissent eum Summi Sacerdotes, alteram ejus liberandi viam tentat. Habebat populus Judaicus festo Paschatis die concessum à Romanis privilegium, quo poterant captivo alicui libertatem exorare apud Præsidentem; ac iste necesse habebat dimittere eis, quemcunque petissent. Igitur proponit ipsis duos JESUM, & Barabbam, merito credens petituros JESUM præ latrone, qui primùm nuper in seditione quadam fecerat homicidium. at Principes Sacerdotum & Seniores sollicitè hortati sunt populos, ut peterent Barabbam, JESUM verò perderent. Itaque petunt virum homicidam donari sibi, Authorem verò vitæ à tergiversante Præsidente iteratò ac tertio elatioribus semper vocibus crescentèque tumultu ad mortem crucemque deposcunt.

Pilatus hac quoque spe delusus Christum flagellis immaniter cædi jubet, ut vel sic misericordiâ moti toto corpore lacertum vitæ saltem donent. præterea milites flagellatione non contenti Dominum in atrio Prætorii velut scenicum Regem chlamyde coccineâ, coronâ spineâ, sceptro arundineò, sputis & verberibus, aliisque indignissimis modis & cruciant & ludificantur; quo tamen factò Pilatus aliud à barbaris hominibus non consecutus injuriis ac cruciatibus ultimum innocentis supplicium tantumodò accumulavit.

Cum enim Dominus ita flagellis cæsus, ut à planta pedis ad verticem non esset in eo sanitas, colaphis lividus, sputis deformatus, portans coronam spineam à Pilato foras produceretur, ut tam horrido spectaculo invidiam odiùmque Judæorum placaret, ac frangeret; illi nihilò mitiores adeò commoti non sunt, ut potius efferati, præcipuè Summi Sacerdotes & Ministri, con-

Sacra Veterum Temp. Histor.

T r

cla-

Mat. 27. à v. 15.
Mar. 15. à v. 6.
Luc. 23. à v. 17.
Jo. 18. à v. 38.
Barrabæ postponitur.

Mat. 27. à v. 26.
Mar. 15. à v. 15.
Jo. 19. à v. 1.
Laceratur flagris & spinea corona ac purpura exornatur.

Damnatur à Præsidente.
Jo. 19. à v. 4.

clamarent: crucifige, crucifige Eum. Necdum tamen his clamoribus dehortante & propria conscientia & uxore ad ferendam sententiam motus, acciperent Eum ipsi, aiebat, & crucifigerent, se plane nullam in Eo invenire mortis causam. cumque instarent, secundum leges suas debere mori, quia Filium DEI se fecit, adhuc magis timens vocatum intra Palatium novo examini subjecit, ac unde esset, interrogavit. ad quod licet JESUS responsum non dederit ei, de novo tamen querebat dimittere eum, quod Judæi animadvertentes conclamarunt: *si hunc dimittis, non es amicus Cesaris.* hoc demum ariete victa est constantia Pilati. cum enim audisset hos sermones, adduxit foras JESUM sedique pro tribunali. Antequam tamen ferret mortis sententiam, ultimo flectere tentavit animos Judæorum dixitque: *Ecce Rex vester!* clamantibus vero illis, *tolle tolle crucifige eum:* Pilatus, an igitur vellent, inquiebat, ut Regem ipsorum crucifigeret? reposuere summi Sacerdotes: *non habemus Regem nisi Casarem.* Denique videns quia nihil proficeret, ablutis prius coram populo manibus suam & Christi innocentiam contestatus, *Mat. 27. v. 26. Mar. 15. Luc. 23. v. 24. Mat. 27. v. 37. Mar. 15. v. 26. Luc. 23. v. 38. Jo. 19. v. 19. tradidit eis illum, ut crucifigeretur.* ut autem de mortis ejus causa omnibus publice constaret, eam scripsit Hebraicè, Græcè & Latine in tabula, quam postea Cruci supra caput Christi appendi iussit. In hac porro scripta erat hæc causa sive titulus: *JESUS NAZARENUS Rex Judæorum.*

Ducitur in
montem
Calvariz.
Mat. 27. à v.
31. ad 33.
Mar. 15. à v.
20. ad 22.
Luc. 23. à v.
26. ad 33.

Ita traditus potestati Judæorum exiit chlamyde purpurea, indutusque suis vestimentis à Palatio Pilati ducitur in locum haud procul distantem, ubi parata jam Crux lignea ipsum expectabat. quæ humeris ipsius imposita inde bajulans suam Crucem cum duobus latronibus sequente multa turba populi & mulierum per urbem ad locum supplicii educitur. In via cum nocturnis diurnisque tormentis fractus Dominus sub ingenti pondere fatisceret, hominem venientem de villa sua Simonem nomine patriam Cyrenæum coegerunt *Crucem portare post JESUM.* In eadem viâ plangentibus mulieribus eumque lamentantibus, subinde conversus ad illas: *nolite, inquit, filia Jerusalem flere super me, sed super vos ipsas flere, & super filios vestros.*

Ut tandem per viam, ultra mille passus à Palatio Pilati longam, in Calvariæ montem perventum est, post vinum myrrhâ & felle mistum primoribus labiis degustatum detractis vestimentis Cruci clavis manibus pedibusque crudeliter affixus erigitur. id factum est circa horam meridianam, sive ab ortu Solis, æqui noctiali illo tempore, sextam. ad majorem infamiam pependit medius inter duos latrones. vix autem Servator in Cruce exaltatus fuerat, *Mar. 15. v. 33 & Luc. 23. v. 44. 45.* ecce Luna tunc plenâ ingenti miraculo obscuratus est Sol, & tenebræ factæ sunt per totam terram usque in horam nonam. pendens verò innocens JESUS pro crucifigentibus se oravit: *Pater, inquit, dimitte illis: non enim sciunt, quid faciunt.*

Interim quatuor milites, qui sedentes servabant eum, inter se dividerunt vestimenta Domini. jamque erant in eo, ut tunicam in quatuor secarent partes. at ubi animadverterunt, eam esse inconsutilem, & desuper contextam per totum, forti integram reliquerunt.

Judæi, qui magno numero adstantes vel prætereuntes tragœdiam spectabant, lectô titulô vehementer offensi sunt, adeò ut quidam de summis Sacerdotibus properarent mox ad Præsidem, monerentque, titulum potius ita scribi juberet: *quia ipse dixit: Rex sum Judeorum.* at repulsi sunt; respondit enim Pilatus: *quod scripsi, scripsi.*

Illud stupendum, tam horrendi supplicii spectatores ullâ pendenti commiseratione adeò non commotos fuisse, ut ipsum etiam blasphemias impeterent, dicerentque: *vah qui destruis templum DEI, & in triduo readificas: salva te metipsum: si filius DEI es, descende de Cruce.* Principes Sacerdotum præcipue cum Scribis & Senioribus acerbè deridebant eum dicebantque ad se mutò: *alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere: si Rex Israël est, descendat nunc de Cruce. & credimus ei.* quorum exemplum imitatus alter latronum ipse quoque dicebat: *si tu es Christus: salvum fac te metipsum & nos.* Socius verò objuratò blasphemò meritis est à Christo audire; *Hodie mecum eris in Paradiso.*

Inter hæc stabat juxta Crucem Mater JESU cum Joanne Maria Cleophæ, & Maria Magdalene; quas cum vidisset JESUS de Cruce, Matrem Discipulo commendavit, & Discipulum vicissim

Mat. 27. v. 33. & 34.
Mar. 15. v. 22.
23. 24.
Luc. 23. v. 33.
34.
Affigitur Cruci, & pro crucifigentibus orat.

Milites dividerunt sibi vestimenta.
Mar. 27. v. 35. & 36.

Mar. 15. v. 24.
Luc. 23. v. 34.
Jo. 19. v. 23. & 24.
Judæi frustra petunt mutari titulum.

Jo. 10. v. 20. 21. 22.
Deridetur in Cruce.
Mar. 27. à v. 39. ad 45.
Mar. 15. à v. 29. ad 33.
Luc. 23. à v. 35. ad 44.

Loquitur ad Matrem & Joannem.

Jo. 19. v. 25.
26. 27.

cissim Matri his verbis: *Mulier ecce filius tuus; & Ecce Mater tua.*

à DEO derelictum se queritur.

Mat. 27. à v.

46. ad 50.

Mar. 15. à v.

34. ad 37.

Aceto potatur.

Mat. 27. v. 48.

Mar. 15. v. 36.

Jo. 19. v. 29.

& 30.

Non diu post cum jam tres ferè horas diros Crucis pertulisset cruciatus, in summa desolatione cordis à Patre se derelictum lamentatur voce magnâ dicens: *DEus meus, DEus meus, ut quid dereliquisti me?*

Demum exhaustus sanguine ac viribus non tam ut sitim restingueret, quàm ut Scriptura impleretur, dixit: *sitis.* quod cum audissent circumstantes, unus ex iis spongiam in vase jam parato implevit aceto, infixamque arundini admovit ori ejus.

Sumptâ amarâ potionem dixit: *consummatum est, Spiritumque suum Patri honorâ voce commendans inclinato capite hora nona expiravit feria 6. mensè Martio circa æquinoctium Anno mundi 4029. Æræ vulgaris 29. Juliano 74. natus annos 33. menses proximè tres.*

Moritur.

Mat. 27. v. 50.

Mar. 15. v. 37.

Luc. 23. v. 46.

Jo. 19. v. 30.

Prodigia in morte Christi.

Mat. 27. v. 51,

52. 53.

Mar. 15. v. 38.

Luc. 23. v. 45.

Centurio

agnoscit eum

esse filium

DEI.

Mat. 27. v. 54.

55. 56.

Mar. 15. v. 39.

40. 41.

Luc. 23. v. 47.

48. 49.

Tunc quidem Sol rursus dedit lumen suum terræ, quo tribus horis Christo patiente caruerat. at mox crebrescunt alia prodigia. nam velum templi, quo tegebatur oraculum sive Sanctum Sanctorum, sponte suâ bifariam discissum est à summo usque deorsum; & terra mota est; & petræ scissæ sunt; & monumenta aperta sunt; è quibus corpora Sanctorum, qui scilicet in fide Messia & in charitate DEI mortem olim obierant, post Christi resurrectionem in testimonium ejus ab Inferis excitati resurrexerunt, & *venerunt in Sanctam Civitatem & apparuerunt multis.*

Videns itaque morientem, & quæ post mortem Jesu fiebant, Centurio, & qui cum eo erant custodientes Jesum, animò commoti pro Christi innocentia luculentum testimonium perhibuerunt, *verè, inquires, Filius DEI erat iste.* reliqua verò turba Judæorum, qui tum ad spectaculum adhuc aderant, percutientes pectora sua reversi sunt in urbem. longè majori luctu ac incredibili dolore perfusi fuerint *omnes noti ejus, multaq; mulieres, quæ secuta eum erant à Galilæa, à longe stantes & hæc videntes.*

Lancèâ latus

jeus aperitur.

Jo. 19. v. 31.

32. 33. 34.

Interim Judæi solliciti, ne sequenti magno Sabbatho remanerent in Cruce corpora, rogaverunt Pilatum, ut ad mortem accelerandam frangerentur pendentium crura. missi sunt ergo milites, at eum viderent Jesum, latronibus adhuc cum morte lu-

Anti-

stantibus, jam mortuum, non fregerunt ejus crura. tum unus militum sive ad melius explorandam sive ad plenè perficiendam Christi mortem, lancea latus ejus aperuit sanguine simul & aquâ inde decurrente.

Sub vesperam adsunt duo Illustres viri Joseph & Nicodemus, qui obtenta à Pilato facultate sacrum Christi Corpus de Cruce deposuerunt; copiosèque aromatibus delibutum, & munda sindone ac linteis involutum honorificè sepelierunt in vicino monumento novo, in quo nondum quisquam positus erat, quodque Joseph exciderat in petra; Maria Magdalene & Maria Joseph contra sepulchrum sedentibus, & situm funeris observantibus, ut transacto Sabbatho prima luce, & ipsæ cum paratis interea aromatibus & unguentis illuc venirent, & ungerent Corpus Jesu; quod tunc temporis angustia facere non permittebant.

Postero Sabbathi die Principes Sacerdotum & Pharisei annuente Pilato sepulchrum Domini militari custodia lapidèque ei impositum sigillo muniunt, veriti scilicet, ne fortè venirent Discipuli ejus & furarentur eum, dicerentque plebi: *surrexit à mortuis; essetque adeo novissimus error peior priore.*

Sed inanis fuit hæc cura. Nam cum Domini Corpus tota Sabbathi die cum duabus noctibus jacuisset in sepulchro, anima verò ejus in receptaculis subterraneis apud Patres aliòsque in gratia DEI defunctos versata esset, summo mane diei sequentis seu Dominicæ resumpto glorioso nunc corpore clausò licèt monumento egressus est. cumque postea Angelus descendens de Cœlo facto terræ motu revolutò lapide monumentum aperuisset, *præ timore ejus exterriti sunt custodes, & facti sunt velut mortui.* Quæ omnia cum ad se & in civitatem reversi narrassent Principibus Sacerdotum, hi inuito cum Senioribus consilio pecuniam copiosam dedere militibus hortantes, ut in vulgus spargant, se dormientibus Discipulos ejus nocte venisse, corpusque furatos esse. neque propterea sibi à Pilato timent, se enim pro ipsis Illi rationem reddituros, & ipsis securitatem præstituros. id quod milites accurratè fecerunt populo Judaico imponentes.

Primâ ejusdem diei luce festinatò veniunt ad monumentum Maria Magdalene sociæque mulieres cum aromatibus & unguentis, ut ungerent corpus JESU; videntque revolutum jam lapi-

Sepelitur.
Mat. 27. à v.
57. ad 62.
Mar. 15. à v.
42. ad finem.
Luc. 23. à v.
50. ad finem.
Jo. 19. v. 38.
ad finem.

Sepulchrum
custoditur.
Mat. 27. à v.
62.

Resurgit;
Mat. 28. v. 2.
3. 4. v. 11. &
13. 14. 15.

Apparec
Magdalene
& sociis mu-
lieribus.

Mat. 28. à v. 5.
ad 11.
Mar. 16. à v.
2.
ad 12.
Luc. 26. à v. 1.
ad 13.
Jo. 20. à v. 1.
ad 19.

lapidem, de quo in via sollicitæ erant ad se mutuo dicentes: *quis revolvat nobis lapidem ab ostio monumenti?* intrant ergo, at loco corporis Domini inveniunt consternatæ Angelum in forma Juvenis sedentem in monumento; qui autem eas sine timore esse iussit, referréque Petro ac Discipulis, Dominum surrexisse, ostendens locum, ubi positus erat. recurrunt igitur in urbem pavore & gaudio plenæ, visaque omnia & audita undecim Apostolis & cæteris omnibus referunt; ac Magdalena cum animo esset perturbata inter alia Petro & Joanni queritur: *Tulerunt Dominum de monumento, & nescimus ubi posuerunt eum.* Has mulierum narrationes habuerunt Apostoli sicut *deliramentum* & non crediderunt. Petrus & Joannes nihilominus surgunt & festinant ad monumentum Magdalena & socias sequentibus, ingressi vident lintheamina posita, & sudarium, quod fuerat super caput Domini, separatim involutum in unum locum. Petrus ubi omnia sollicitè perlustravit rediit cum Joanne in urbem lectum mirans, quod factum fuerat. Cæteris quoque mulieribus in urbem revertentibus Magdalena ad monumentum hærenti & ploranti post B. Virginem Matrem, quam, ut par est credere, primò redivivus consolatus est, primùm sub forma Hortulani apparet. Nec multò post rursus eidem reliquisque feminis in itinere conunctis se videndum exhibet, easque salutat, monens, dicerent Fratribus suis, ut eant in Galilæam, ubi ipsi quoque se visuri essent.

Apparet Simoni & aliis Discipulis.
Mar. 16. v. 12.
3. 14.
Luc. 24. à v.
3. ad 44.
Jo. 20. à v. 19.
ad 24.

Verùm bonus Dominus istud Discipulis gaudium tamdiu non distulit. nam eodem statim die apparuit Simoni Petro duobus Discipulis euntibus in Emmaus, qui cum eadem die ad vesperam reversi Jerosolymam congregatis in Coenaculo Apostolis narrarent visum à se Dominum & agnitum in fractione panis, ecce supervenit Dominus januis ob metum Judæorum clausis, & stetit in medio Discipulorum, eosque salutans de resurrectione sua certiores fecit, manus pedesque videndos ac palandos præbuit, coram illis cibum, partem scilicet piscis assi & favum mellis sumpsit, & divinam potestatem remittendi retinendique peccata illis concessit his verbis: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.*

Aberat

Aberat tum Thomas, cui postea venienti licet omnes affirmarent, Dominum adfuisse, noluit tamen credere, nisi ipse videret in manibus Domini fixuram clavorum & digitum mitteret in locum clavorum, & manum mitteret in latus ejus, donec octavo post die in idem Cœnaculum januis clausis rursus ingressus Dominus coram Discipulis incredulum latere aperto & plagarum cicatricibus ostensis ab infidelitate sanavit, roboravit & consolatus est.

Post dies azymorum transactos abierunt Discipuli in Galilæam, prout à Domino jussi fuerant per mulieres; ubi Petro cum sex aliis Discipulis in mari Tiberiadis piscanti stans in litore tertio apparuit; ac post captam ingentem vim magnorum piscium, paratum ex piscibus super prunas positis & pane prandium eum ipsis in eodem litore sumpsit.

Sumptò prandiò deambulans cum Discipulis JESUS dicit Simoni Petro: *diligis me plus his? dicit ei: etiam Domine, tu scis, quia amo te. Dicit ei: pasce agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Joannis diligis me? ait illi: etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei: pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Simon Joannis amas me? contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio: amas me. & dixit ei: Domine tu omnia nosti: tu scis quia amo te. Dixit ei: pasce oves meas.* quibus verbis Petro supremum Oviliis sui sive Ecclesiæ universæ creavit Pastorem, juxta promissionem ei factam, *Matth. 16. v. 18. & 19.* simul eum de morte Crucis subeunda præmonuit.

Deinde visus est plusquam quingentis fratribus simul in monte, qui Thabor fuisse creditur. & hæc apparitio fuerit celeberrima illa ab Angelo Mat. ult. v. 7. Mar. ult. v. 7. & ab ipso Christo Mat. ult. v. 10. promissa. Demum quadragesimo à resurrectione die visus est Apostolis in Judæam & Jerosolymam reversis, dum recumbunt in consueto cœnaculo.

Atque ita *præbuit seipsum vivum post passionem suam in multis argumentis per dies quadraginta, non continuè sed per intervalla, apparens eis & loquens de regno Dei.* In his congressibus dedit ipsis potestatem remittendi ac retinendi peccata: constituit Petrum omnium suarum ovium in Ecclesia Pastorem: affirmavit datam sibi omnem potestatem in Cœlo & in terra: necesse fuisse impleri omnia, quæ scripta sunt in lege

Moy;

Apparet Discipulis præsentem etiam Thomã.
Jo. 20. à v. 24. ad 30.

Apparet Discipulis piscantibus.
Jo. c. 21. à v. 1. ad 15.

Petrus creat Pastorem Ecclesiæ.
Jo. 21. à v. 15. ad 20.

Apparet quingentis.
1. Cor. 15. v. 6.
Mar. 16. v. 14.
Luc. 24. v. 50.

Instruit & destinat Apostolos in mundum universum.
Mat. 26. à v. 16.

Mar. 16. 2 v.
14.
Luc. 24. 2 v.
45.
Act. 1. v. 2. 4.
5.

Moyſis, & Prophetis & Pfalmis de Ipſo: oportuiſſe ipſum pati & ita intrare in gloriam ſuam. In his congreſſibus juſſit eos ire in mundum univerſum, & prædicare Evangelium omni creaturæ, ita tamen, ut prædicationem Evangelii, pœnitentiæ & remiſſionis peccatorum incipiant ab Jerolyma: juſſit baptizare omnes gentes in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti: juſſit docere omnia, quæcunque ipſis mandâſſet, addita promiſſione, ſe eum ſuis futurum uſque ad conſummationem ſæculi. Aperuit Ipſis ſenſum, ſive illuminavit mentem eorum, ut intelligerent Scripturas: promiſit Spiritum Sanctum Doctorem ac Paracletum, eumque Jerolymis expectari voluit. Edixit, eos, qui crediderint & baptizati fuerint, ſalvos fore; qui verò non crediderint, condemnandos: credentes linguis locuturos novis, & varia Signa facturos, ita ut in nomine Ipſius dæmonia ejiciant, ſerpentes tollant, mortiferum quid innoxie bibant, ægros impoſitis manibus curent. Demum per hos quadraginta dies docuit Apoſtolos, quomodo Eccleſiam formarent, regerent, & perficerent: docuit Ordines, gradus & ſtatus varios in Eccleſia ſervandos: docuit materias & formas ritusque ſingulorum Sacramentorum & Ordinum, aliæque, quæ ab Apoſtolis ſuis Suceſſoribus tradita per ſingula ſæcula hucusque Eccleſia conſervavit.

Ascendit in
Cœlum.
Mar. ult. v. 19.
Luc. ult. v. 50.
Act. 1. v. 6. 7.
8. 9.

Eodem quadreſimo die poſtquam locutus eſt eis, finito prandio eduxit eos foras in Bethaniam, ac inde in vicinum montem Oliveti. Hæc, antequam in Cœlum aſcenderet, quidam communi adhuc Judaicæ gentis errore putantes, regnum Meſſiæ fore temporale & de hoc mundo, interrogarunt eum an tempus iſtud eſſet, quo Ipſe reſtitueret Regnum Iſraël, nempe à tempore Roboami ſatis collapſum, & demum à Romanis omnino proſtratum? at Dominus non eſſe ipſorum indirecete reſpondit noſſe tempora vel momenta, quæ Pater poſuiſſet in poteſtate ſua: iſtud potiùs Ipſi curent, ut accepta Spiritus Sancti virtute ſint ſibi teſtes in Jeruſalem & in omni Judæa & Samaria, & uſque ad ultimum terræ. Et cum hæc dixiſſet, elevatis manibus benedicens videntibus illis elevatus eſt, & ferebatur in Cœlum cum multo Angelorum Sanctorumque, quos è limbo eduxerat, comitatu.